

Kärlek eller plågeri?

Konstruering av diskurser kring tidelagskriminalisering

Mirja Simunaniemi
Kandidatkurs GNVK01 HT07
Centrum för Genusvetenskap
Lunds universitet
Marta Cuesta

Abstract

This study is a discourse analyse of texts concerning the criminalizing of bestiality and ontological questions around it. This essay has been written as an qualitative analyse of three media texts: Swedish and Danish animal protection laws, interpellation of criminalizing bestiality in Swedish Parliament as well as the discussion forum, "Nordisk Zoofil Forum".

The study indicates that bestiality can be understood as unacceptable through discourses about normality, naturalness, moral, sexual pleasure or discourses which comprehend sexual abnormalities as a consequence of each other. On the other side bestiality can be understood as unacceptable through discourses about sexual needs, sexual identities, love or sexual pleasure. Also the idea about one practising bestiality seems to be gendered as a male person.

Keyword: zoophilism, bestiality, animal protection law, sexual politics, gender

Sammanfattning

Denna uppsatsen är en diskursanalys av texter som handlar både om kriminalisering av tidelag och ontologiska frågor kring den. Uppsatsen har skrivits som kvalitativ analys av tre mediatexter: Svensk och dansk djurskyddslag, interpellation om tidelagskriminalisering i svenska riksdagen samt diskussionsforumet "Nordisk Zoofil Forum".

Studien visar att tidelag kan uppfattas som oacceptabelt genom diskurser om normalitet, naturlighet, moral, sexuell njutning eller diskurser som uppfattar sexuella avvikelser som påföljder av varandra. Å andra sidan kan tidelag uppfattas som acceptabelt genom diskurser om sexuella behov, sexuella identiteter, kärlek eller sexuell njutning. Även uppfattningen om en tidelagare verkar vara könsspecificerad som en manlig person.

Nyckelord: zoofili, tidelag, djurskyddslag, sexualpolitik, genus

Innehållsförteckning

1.	Inledning.....	4
2.	Vad handlar uppsatsen om?.....	5
3.	Backgrund.....	7
	3.1. Lagen idag.....	7
	3.2. Tidigare forskning.....	7
4.	Hur har studien genomförts.....	9
5.	Teoretiska perspektiv omkring människan förhållande till djur.....	11
	5.1. Lagen och sexualitet.....	11
	5.2. Feministiska synpunkter.....	12
	5.3. Postmodern feminism och sexualitet.....	16
6.	Hur konstrueras diskurser.....	18
	6.1. I median.....	18
	6.2. I danska lagen.....	20
	6.3. I dansk utredning för justitieministeriet av djuretiska rådet..	21
	6.4. I svenska lagen.....	25
	6.5. I svenska djurskyddsmyndighetens rapport.....	26
	6.6. Av Miljöpartiet de Gröna.....	27
	6.7. I forumet Nordisk Zoofil Forum.....	29
7.	Avslutning.....	31
8.	Referenser.....	33
	8.1. Material.....	33
	8.2. Litteratur.....	34

1. Inledning

I Sverige eller i Danmark finns det ingen lag som skulle förbjuda att ha sexuellt umgänge med djur. Under sista åren har debatten över om det är etiskt rätt att ha sexuellt umgänge med djur kommit fram t.ex. i media, och man har diskuterat om det borde kriminaliseras igen. Både i Danmark och i Sverige har man tagit initiativ till lagförändring, som skulle göra tidelag straffbart. Båda initiativen hyllades.

I denna uppsatsen kommer jag att analysera hur tidelag eller zoofili uppfattas i debatter som handlar om förslag till lagförändringar eller som på andra sätt tar ställning till tidelag. Jag ska delvis analysera motivering till det passiva acceptandet av sex med djur och studera argument bakom det. Å andra sidan är jag särskilt intresserad av att se hur zoofiler själva förklarar deras motiv att ha sexuell kontakt med djur, och vilka argumenter de använder som stöder acceptandet av zoofili. Jag ska betrakta på vilket sätt zoofili/tidelagdiskurser konstrueras och hur förhållandet mellan människa och djur förstås i allmänhet, speciellt hur genus anses påverka zoofili i dessa diskurser.

Studien är inspirerad av olika feministiska- och queerteoretiska teorier. Feminist- och queerteoretiker har problematiserat hur sexualpolitik påverkas och även styrs av osynliggjorda praktiker, eller praktiker som har uppfattats som självklarheter och inte kunnat ifrågasättas tidigare. Olika faktorer som makt, genus, kultur och normer formulerar hand i hand uppfattningar om vad är normalt och vad är onormalt, hur kategorier skapas och vad är det som borde förbjudas med statliga åtgärder. Även om denna uppsatsen är en studie för kandidatkursen i genusvetenskap och därför inte är väldigt bred, hoppas jag att den kommer att visa, att även zoofili är möjligt att betraktas med feministiska glasögon.

2. Vad handlar uppsatsen om?

I denna uppsatsen betraktar jag diskurser omkring ämnet tidelag. Jag är intresserad av att studera hur tidelagen kategoriseras, t.ex. anses det som någonting essentialistiskt, är det beteende eller egenskap, dvs. anses det som en del av identitet eller endast som någonting man begår sig i. Man talar om 'tidelag' språkligt som ett fenomen jämfört t.ex. med homosexualitet som man oftast talar i form av adjektiv ('de homosexuella'), medan ordet "tidelagare", dvs. personen som utför tidelag, förekommer väldigt sällan. Ordet 'zoofilist/zoofil' betecknar människa som har sexuella känslor för djur, men inte nödvändigtvis sexuellt beteende. Zoofili räknas som en psykomedicinsk kategori som hör till parafilier, vilka räknas som patologiska och abnormala kategorier¹. Man har inte ordet motsvarande "hetero/homo/bisexuell" eller motsvarande ord som skulle beskriva en viss sexuell identitet hos människor med sexuell intresse mot djur, t.ex. "zoosexuell". I uppsatsen kommer jag använda båda begreppen, i laglig betydelse ordet "tidelag" och ordet "zoofil" när det syftas till identitet.

I teoretisering och redan i ställning av forskningsfrågan är det problematiskt hur språket används och hur språket i sig kan skapa realiteten; man ger vissa bakomliggande antaganden redan genom att t.ex. representera ämnet som "sex mellan djur och människa" vilket ger bilden av fenomenet som ett beteende med jämställda maktförhållanden, eller genom att kalla det för "beteende mot djur" bakom vilket har man antagandet att detta beteendet är någonting oetiskt och innebär ojämsställda maktförhållanden.

Att jag själv är vegetarian och feminist har säkert påverkat både ämnesvalet och de frågor jag vill ställa i forskningen. Jag är själv kritisk mot all underordning av djur och människor, men har också påverkats av postmoderna feministiska uppfattningar, som anser att den s.k.

---

¹ Reynolds i Arnold, 2004, 151

realiteten skapas diskursivt, och t.ex. förståelse för det normala och icke-normala varierar i tiden, geografien, historien och vem det är som får dra gränsen mellan.

Jag är intresserad av begrepp och metaforer som används i diskurser kring sex mellan djur och människa. Som genusstuderande är jag även intresserad av att ta reda på om diskurser är könspecificerade, och om de är så, på vilket sätt.

För att betrakta ämnet från en feministisk synvinkel vill jag skapa en allmän bild över hur feminister har teoretiserat om underordnandet av natur, kvinnor och djur. Sättet att förhålla sig till sexualitet, natur, djur, genus och diskurs varierar stort även mellan feminister.

Fokus är att studera om man använder samma argument för legitimering av sexuellt underordnandet av djur som underordnandet av kvinnor, och om båda fenomen kan härledas till samlik kritik. Jag frågar hur man i dessa diskurser ser på maktförhållanden mellan djur och människa.

Jag vill även ta reda på hur genus syns i diskurser – om de visar specifika attityder eller tankar om könet av personen som skadar djur, och också på vilket sätt ekofeminister förstår underordningen av djur som en del av den patriarkala världen. Jag vill veta hur feminister argumenterar sina uppfattningar om förhållandet mellan människa och djur.

I feministiska forskningen är det viktigare att erbjuda ett alternativt sätt att se världen än att avslöja sanningen². Därför visste jag redan i början av studien, att jag inte kommer att ge svar till om zoofili är kärlek eller plågeri, utan närmare betrakta hur denna frågan har besvarats i olika sammanhang.

---

² Letherby, 2003, 97

3. Bakgrund

3.1. Lagen idag

Både i Sverige och Danmark är djurplågeri förbjudet i lagen, men i praktiken är sexuellt umgänge med djur inte förbjudet så länge som man inte skadar djuret fysiskt eller psykiskt. I Sverige förändrades lagen om tidelag 1944 så att man inte längre kan straffas för att ha sexuellt umgänge med djur. Lagen om djurplågeri finns, och den förbjuder skadandet av djur i onödan.

I Danmark anförde strafflagskommissionen redan i 1916 att det förmodligen är en gammalmodig uppfattning, att sådana handlingar straffas som brott mot allmän rättsuppfattning och offentlig moral³. Tidlag avkriminaliserades tidigare än i Sverige, år 1930 så att så länge man inte bryter mot lagar om djurplågeri eller sårande av anständigheten kan man inte straffas för att ha sexuellt umgänge med djur.

3.2. Tidigare forskning

Jens Rydström är en av få som har forskat om tidelag i Sverige, fast forskningen koncentrerar sig kring åren 1880-1950, dvs. tidsperioden då tidlag var ett brott. I avhandlingen koncentrerar Rydström sig på att forska både kring tidlag och homosexualitet. Enligt honom kan inte den ena forskas utan den andra, för dessa två uppfattades tidigare som två sidor av ett och samma fenomen, sodomi⁴.

---

³ Justitsministeriet, 2006, 11

⁴ Rydström, 2001, 9

Avhandlingen visar hur förändring i paradigmer kring sexuella diskurser har formats och formulerats. Jens Rydström konstaterar i sin avhandling om tidelag och homosexualitet, att eftersom i 1900-talets början förstods annat än penetration med penis inte som sex, kan man inte hitta några kvinnor i statistiken av rättegångar som handlar om tidelag före 1920-talet⁵. Definitionen av ”sexuellt umgänge” har förändrats, och efter 1920-talet har också smekning och annan typ av penetration räknats som sexuella akter⁶.

Enligt Jens Rydström förändrades uppfattningen om homosexualitet från en omoralisk handling till medikalisering av homosexualitet och det börjades förstå som en identitet i stället för ett beteende⁷. Både homosexualitet och tidelag kategoriserades som sjukdomar och i stället för att straffa handlingar började man försöka bota dem med medicinska och psykiatriska metoder. Avkriminaliseringen av homosexualitet och tidelag betydde inte att de nu var accepterade i samhället, utan att andra metoder att kontrollera sexualitet blev till och med strängare, t.ex. i form av kastrering⁸.

Medan man upp till första halvan av 1900-talet bestraffade tidelagare för handlingen som han hade begått – och möjligtvis också avlivade det förorenade djuret – beslöt man mot andra halvan av seklet att behandla den psykiska sjukdom som tidelagare ansågs ha. Tidigare förklarades tidelag med t.ex. det att man hade masturberat, vilket hade lett till att använda djur sexuellt, eller att män som hade gjort så hade inte haft (tillräckligt) sexuellt umgänge med kvinnor⁹. På så sätt ansågs både kvinnor och djur som objekt till mans tillfredsställelse. Tidlagare ansågs vanligtvis också mindre intelligenta eller ”imbecilla”¹⁰.

Ett annat traditionellt sätt att se alla ”avvikande”, dvs. icke-normativa sexualiteter har varit att uppfatta de som varianter eller konsekvenser av varandra, och till exempel mellan homosexualitet och pedofili drog man inte skarpa gränser.¹¹

Tidelag har varit förbjuden i lag bland annat eftersom man ansåg den som brott mot religion, mot natur eller allmän moral. Viktigaste orsaken är ändå enligt Rydström att tidelag var ett

---

⁵ Rydström, 2001, 91

⁶ Rydström, 2001, 345

⁷ Rydström, 2001, 345

⁸ Rydström, 2001, 186

⁹ Rydström, 2001, 91

¹⁰ Rydström, 2001, 230

¹¹ Rydström, 2001, 205

brott mot egendom, särskilt tidigare då djuret ansågs tappa dess värde genom sexuell kontakt med människan.¹²

4. Hur har studien genomförts

I denna studien har jag koncentrerat mig att forska i debatter om tidelaglagstifningen och olika argument omkring den. Jag kommer att jämföra den svenska och den danska lagen som diskursiv textanalys. Studien är en kvalitativ studie, och jag kommer inte att använda statistiska metoder för att göra generaliseringar. Jag är intresserad av att förstå hur människans sexuella umgänge med djur förstås i samhället. För att göra tolkningar måste jag djupläsa uttalanden av olika parter.

Som material använder jag textuella diskurser om tidelag och zoofili. Jag har valt både diskussioner av makthavare i form av riksdagsinterpellationer, lagtexter och utredningar för det danska folketinget och den svenska regeringen. För att få fram olika aspekter vill jag också undersöka mediatexter och vad zoofiler själva anser. För att kunna fokusera på detaljer och för att begränsa mängden av material har jag varit tvungen att ta bort mycket och välja de diskussioner, som jag anser behandlar de frågor som teorier och senare betraktandet av texter har väckt.

Jag ska betrakta vad djurskyddslagen säger om djurens rätt och ur vilka synpunkter lagtexten har skapats. Vetenskap, och lagen, är inte fria från sociala och kulturella faktorer. Till exempel för att förklara skillnader mellan olika kön i barnens spatial visualisation har man försökt hitta förklaringar i biologin, medan social och kulturell påverkan har uteslutits redan i formuleringen av hypotesen, och därmed har skillnaden heller inte kunnats förklara med sociala eller kulturella faktorer¹³.

Min utgångspunkt i feministisk forskning är att jag vill betrakta hur feminister tidigare har teoretiserat förhållandet mellan människa och djur, och å andra sidan hur postmoderna teorier har förändrat uppfattningar om sexualitet och det icke-normala. Synpunkten är postmodernt på det

---

¹² Rydström, 2001, 91

¹³ Tanesini, 1999, 70

sätt, att jag undviker fråga och svara frågorna som ”är tidelag rätt/fel” eller ”borde tidelag kriminaliseras” eller ”borde zoofili räknas som en identitetskategori”, fast både mig själv och förhoppningsvis också läsaren kommer att tänka igenom dessa frågor medan man betraktar de diskurser jag har valt att ta med i uppsatsen.

I kapitel 6 ska jag med hjälp av olika tidelags/zoofilidebatter betrakta hur diskurser kan skapas från olika utgångspunkter enligt intressen, motiveringar och förståelse av olika parter. Jag ska också betrakta på vilka grunder kriminalisering av tidelag krävs. En av sådana diskurser är interpellation som handlar om kriminaliseringen. Efter det betraktar jag hur man beslöt både i Danmark och Sverige att överge förslaget om kriminalisering av sexuellt umgänge med djur. Djurskyddsmyndighetens rapport för regeringen i Sverige och justitieministeriets utredning om sexuellt umgänge med djur i Danmark ska betraktas i kapitel 5. De kan anses vara viktiga texter som i stort sätt har påverkat i hur åsikter och uppfattningar bakom lagstiftningen har formulerats, eftersom just dessa dokument användes som bakgrund och referens i svenska riksdagen och danska folketinget, när man beslöt om lagförändringar.

Eftersom zoofili inte är allmänt accepterad i det svenska samhället är det svårt att hitta människor som öppet argumenterar för zoofilin i allmänheten. Nordiska Zoofiliforumet är ett av de få forum i de nordiska länderna där zoofiler och andra intresserade av zoofili kan diskutera anonymt om moral, juridik, erfarenheten och annat omkring ämnet. Jag har velat ta fram också deras synpunkter för att få mångsidig bild av zoofili/tidelagdiskurser. Detta forumet är dock inte en generalisering av alla zoofiler, och anonymiteten på virtuella diskussionsgrupper kan också påverka tolkningar som har gjorts på grund av dessa diskussioner. I virtuella sammanhang kan man tala öppet om ämnen man inte nödvändigtvis pratar om i sitt dagliga liv, men å andra sidan kan man dölja sina riktiga åsikter och även uppträda som en helt annan person med fiktiv identitet.

Eftersom frågan är om en kvalitativ studie är syftet inte att skapa generaliseringar eller utreda hur en zoofil ser ut nuförtiden, utan att studera diskursanalytiska debatter bakom forskningsämnet och skapa bredare förståelse om hur moralitets- och sexualitetsdiskurser konstrueras.

Eftersom forskningen har utförts på svenska har jag ansett det viktigt att även översätta danskspråkiga citat till svenska. Även om endast några enstaka ord skiljer sig betydligt mellan de två språken i dessa citaten är det en känslig sak i textanalysen att tolka vilka konnotationer det innebär olika begrepp bakom sig enligt den som har skapat texten och enligt den som läser texten.

Att djupläsa en text skriven av någon annan innebär alltid subjektiva tolkningar, men mitt syfte i uppsatsen är att uttrycka både ursprung och motiveringar bakom mina tolkningar klart och tydligt.

5. Teoretiska perspektiv omkring människans förhållande till djur

5.1. Lagen och sexualitet

Olika diskurser kring sexualitet har gjort det möjligt att kategorisera sexualitet även med s.k. vetenskapliga metoder¹⁴. De möjliggör sådana kategorier som inte fanns tidigare, t.ex. ”zoofil” som en identitets- och/eller patologiserad kategori i stället för att tala om tidelag som en överträdelse mot lagen.

Legitimering av homosexualitet och tidelag betyder inte nödvändigtvis att de skulle ha accepterats i samhället, utan paradigmen kan i stället anses ha flyttats till förståelse för dem som sexuella avvikelser av en psykologisk karaktär. Tidigare paradigmen förklarade ofta tidelagare som individer som förirrar sig i brottet som en konsekvens av brist på sex eller isolering från människor. Båda förklaringarna koncentrerar sig på att se sexualitet som någonting på individuell nivå, som för det mesta inte är beroende eller påverkats av det omgivande samhället eller könsroller.

R. Amy Elman har forskat i hur statens interventioner påverkar sexualpolitiken och också speglar uppfattningar och normer i förhållandet till vad som är acceptabelt och hur mycket individer anses vara ansvariga för underordnandet. Elman använder som exempel två stater, Sverige och USA för att forska hur fysisk och sexuell antastning har ingripats i. Enligt henne har statens intervention potential till att göra förändringar till ojämställdhet¹⁵. Lagen är en del

---

¹⁴ Bell, 1993, 21

¹⁵ Elman, 1996, 3

av regleringen och kontrollen av människornas liv, och också i att definiera gränsen mellan rätt och fel, moralisk och omoralisk.

Genom straffet kan handlingar sättas på en viss hierarkisk kategorisering, i vilken en handling döms mer klandervärd än en annan genom att straffa det strängare. Till exempel för sexuellt utnyttjande av en människa får man i genomsnitt mindre straff än för dråp¹⁶.

Å andra sidan kan uppfattningen om en sexuell handling formas *genom att* straffa den eller definiera den som en brott av viss typ. Michel Foucault har debatterat att genom att dekriminalisera våldtäkt och i stället uppfatta det som en fysisk attack skulle våldtäkt desexualiseras.

Flera amerikanska feminister har ansett att våldtäkt skulle kunna desexualiseras genom att definiera det som ett maktbrott i stället för att anse det som ett sexbrott. På det sätt skulle våldtäkt anses som en påföljd av politiska, ekonomiska och sociala faktorer som producerar och reproducerar männens dominans över kvinnor i stället för någonting som orsakas av männens essentiella egenskaper, t.ex. aggressivitet eller sexuella behov de inte kan kontrollera¹⁷.

Sexuell essentialism är ett sätt att anse sexualitet som en naturlig kraft som står utanför samhället och dess institutioner¹⁸. Forskning om sexualitetshistoria visar ändå, att i religiösa, medicinska, politiska och psykiatriska diskurser skapas och även förändras förståelse av vad sexualitet egentligen är.

Naturalitetsdiskursen är ett vanligt argument mot och för att döma någon sexuell handling som normal eller icke-normal. T.ex. i början av 1900-talet förstoddes alla sexuella akter som inte var vaginalt samlag mellan kvinna och man (som var gifta med varandra) som oacceptabla, och de uppfattades som det enda naturliga och därför det enda acceptabla sättet att ha sex¹⁹.

---

¹⁶ Svenska Lagen, 1962-12-21

¹⁷ Woodhull i Diamond & Quinby, 1988, 169/170

¹⁸ Rubin, 1993, 9

¹⁹ Rydstöm, 2001, 40

5.2. Feministiska synpunkter

Enligt Rydström har kor traditionellt representerat den feminina sfären. Att ha en sexuell kontakt med en ko kan anses som skadandet mot egendom av den som äger kon²⁰. På det sätt blir kon förorenad och möjligtvis det beslutits att avlivas efter en tidelagshandling i det traditionella lantbrukssamhället.

Teoretisering av sex med djur kan betraktas i jämförelse med debatter om sexuellt/sexualiserat våld. Mannen är oftare subjekt i dessa kontexter och den andra, djuret eller kvinnor offer. Det finns flera åsikter om det är bättre att legalisera handlingen för att skydda subjektet i frågan och övervaka vad som händer eller straffa det och uttrycka också på den symboliska nivån att handlingen är oaccepterat i samhället och genom straffet förhindra att handlingen händer.

Enligt Susan Brownmiller som har forskat på sexuellt våld mot kvinnor anses kvinnor ofta som mäns egendom, och att våldta en kvinna kan förstås som skadandet mot maken, fadern eller en annan man som kvinnan anses tillhöra. Att ha fysisk kontroll över kvinnans kropp kan anses som ett prov om mannens makt över kvinnan²¹. I lagstifningen har våldtäkt mot kvinnor traditionellt uppfattats som brott mot männens egendom. Feministisk kritik har riktats mot den uppfattning, att kvinnor njuter av att bli våldtagna och att dom själv är skyldiga för att falla offer för sexuellt våld, i stället för att skylla på den som attackerar²². Brownmiller anser att alla män är potentiella våldtäktsmän och alla kvinnor är potentiella offer för männens våld. Hennes synpunkter har kritiserats om att vara svart-vita, dock har Brownmiller och andra radikala feminister haft stor påverkan i förändringar i förståelse om sexuellt våld²³.

Även ekofeminister anser att underordnandet av kvinnor och natur kan förstås på samma sätt. Enligt dem behövs det feministiska perspektivet för att stoppa underordnandet av naturen, eftersom både dominering av natur och kvinnor har rötter i samma patriarkala synpunkten²⁴. En del av ekofeminister vill framhäva sambandet mellan kvinnor och natur, medan andra ser

---

²⁰ Rydström, 2001, 346

²¹ Brownmiller, 1975, 5

²² Odem & Clay-Warner, 1998, 44

²³ Odem & Clay-Warner, 1998, 46

²⁴ Warren, 1994, 10

sambandet mer kontextuellt²⁵. Gemensamt är uppfattningen att underordnandet av natur och kvinnor har ett samband som är i relation till genus.

En annan teoretiker som har skrivit om exploatering av natur och djur är Andrée Collard, som representerar ett mer radikalfeministiskt sätt att betrakta ämnet. Collard anser att naturen har kombinerats historiskt tillsammans med kvinnor och det kvinnliga, och ser ordet ”natur” som en del av den patriarkala diskursen²⁶. Till exempel i husdjurproduktionen har man manipulerat djur artificiellt med metoder som för det mesta riktas mot hondjur med reproduktiva syften och också för att maximera mjölkproduktionen i kor²⁷.

Collard beskriver hur genom kulturhistorian, t.ex. i religiösa mytologin anses kvinnor representera natur och män separata från dem. Djur har kategoriserats som en motsats till människa och också som symbol till ”det eviga”²⁸. Hon beskriver också teorin om hur genom att flytta från samlandekultur till jaktkulturen fick män övermakt i kulturevolutionen²⁹. Det går ändå att ifrågasätta om det verkligen rådde jämställdhet före jaktkulturen, om sexuellt våld inte hade existerat före detta och om sexuellt våld kan förklaras med evolutionen överhuvudtaget. På det sätt kan man grunda sexualiserat våld med naturalitetsdiskursen och förneka påverkan av kulturella och sociala värderingar och attityder i vad är acceptabelt och normativt för olika kön. Idealisering av s.k. matriarkatet och ”bättre världen före jaktkulturen” som radikalfeministerna ofta beskrev tidigare har kritiserats senare av feministiska teoretiker och förkastats för det mesta.

Collard argumenterar också att ett argument för utnyttjandet av naturen är att skylla på själva naturen om att vara frestande, på samma sätt som man söker orsaken till sexualiserat våld hos kvinnorna och deras beteende eller utseende³⁰. Orsaken till sexualiserat våld borde alltså inte sökas hos den som är utsatt för våldet, utan fråga i stället varför den som utövar våld gör det.

Enligt ekofeministerna är kvinnornas och männens förhållande till naturla världen olika, eftersom samhället är `gendered`, och kroppsligheten är i ett direkt förhållande till hur

---

²⁵ Mellor, 1997, 6

²⁶ Collard, 1988, 7

²⁷ Collard, 1988, 116

²⁸ Collard, 1988, 24

²⁹ Collard, 1988, 37

³⁰ Collard, 1988, 46

människan förhållas till miljön³¹. Den globala ekologiska förstörelsen anses vara orsak och verkan av västerländsk patriarkat och det hur samhället delas i hierarkiska dualismer³². I kategoriseringar som man/kvinna eller kultur/natur anses dessa kategorier som motsätter till varandra och samtidigt uppskattas den ena som bättre än den andra.

Ändå går det inte att påstå att exploateringen av djur skulle svart-och-vitt en handling som bara ett kön begår i, utan genom historien har både män och kvinnor deltagit i utnyttjandet och exploatering av djur genom t.ex. att konsumera kött, fast förbindelsen mellan genus och förstörelse och exploatering är tydlig i historien³³.

Ekofeminister samt andra radikalfeminister har fått mycket kritik av andra feminister, och särskilt från queerteoretiska genusforskare om att de ser könen som en faktor som bestämmer hur subjektet blir till, och på det sätt återskapar könsstereotyper som t.ex. kategoriserar kvinnor som mer nära natur och män som mer intresserade i att tävla, erövra och i övrigt mer aktiva än kvinnor. Till exempel Brownmiller har kritiserats för att essentialisera sexuellt underordandet av kvinnor utan att se makt som kvinnor har eller skillnader inom gruppen 'kvinnor'³⁴.

Australiensiska sosiologen Ariel Salleh har skrivit om ekofeminism och speglat dessa frågor genom att betrakta s.k. traditionell ekofeminism i förhållandet till politisk ekonomi. Hon presenterar inte skillnader mellan kön som ontologiska eller essentialiska. Hennes synpunkter grundar sig också till marxistiska teorier, och kvinnor som underklass i den globala ekonomin har potential till att utmana nuvarande produktivistiska strukturer³⁵.

Salleh anser att enligt ekofeministerna grundar sig s.k. eurosentriska patriarkala kulturen på dominering av kvinnor och natur som anses som någonting feminint, och ekofeministernas intresse är att forska politiska följder av denna uppfattningen³⁶.

Enligt radikalfeministerna är problemet i samhället att män regerar över kvinnor³⁷. Queerteorin har påverkat genom att visa hur alla deltar i att reproducera vissa normer och

---

³¹ Mellor, 1997, 2

³² Mellor, 1997, 5

³³ Donovan i Armstron, 2003, 46

³⁴ Odem & Clay-Warner, 1997, 46

³⁵ Salleh, 1997, 6

³⁶ Salleh, 1997, 13

normativiteter³⁸. Inte alla män oberoende av klass, etnicitet eller sexualitet och inte alla män har makt över alla kvinnor, och kvinnor är inte enbart passiva offer i systemet som konstruerar eller skapar genus.

5.3. Postmodern feminism och sexualitet

Sex är alltid politiskt, säger Gayle Rubin. Sexualitets institutionella former är produkter av människans aktion³⁹. Rubin är en amerikansk antropolog som har skrivit bl.a. om sexuella subkulturer och hur sexuella minoriteter underordnas. I olika rum och tid har olika aspekter av sexualitet lyfts fram och politiserats, t.ex. masturbation eller homosexualitet⁴⁰. Rubin använder ordet ”sexual panic” för konflikter i sexualpolitik.

I stället för att se sexualitet som essentialiskt och biologiskt stabil, framhäver postmoderna teoretiker att kroppen inte determinerar hur kulturen och samhället påverkar hur kroppen förstås och definieras⁴¹. Sexualitet och språket, kultur, institutioner och sociala konstruktioner kan inte separeras som individuella enheter som är oberoende av varandra.

Rubin talar om hierarkiska kategorier av sexuella akter, i form av en ”erotik pyramid”, på vilken är reproduktiva, gifta heterosexuella på toppen. Rubin skriver inte om sexuellt beteende som krossar artsgränser, om hon skulle t.ex. kategorisera det som en av mest föraktade sexuella kaster tillsammans med fetisister, sadomasokister och transvestiter, eller tillsammans med den som ligger lägsta av alla, ”erotisism som korsar gränser av generationer”⁴². På systemet av sexuella värderingar argumenterar hon att den mest ideala modellen av ”det normala” sexualitet är heterosexuellt, äktenskapligt, monogam, reproduktivt och icke-kommersiellt; det borde ske parvis, i ett förhållande, mellan någon från samma generation och hemma, utan pornografi, fetish objekter eller andra roller än ”kvinna” och ”man”⁴³.

---

³⁷ t.ex. Rosenberg, 2006, 126

³⁸ Rosenberg, 2006, 127

³⁹ Rubin, 1984, 4

⁴⁰ Rubin, 1984, 5

⁴¹ Rubin, 1984, 10

⁴² Rubin, 1984, 11

⁴³ Rubin, 1984, 13

Postmodern förståelse om sexualitet i samhällsvetenskapliga områden är starkt inspirerad av franska filosofien Michel Foucault, som har teoretiserat hur maktförhållanden fungerar som politik över kropp och sexualitet och hur den tillsammans med den s.k. sanningen skapas och/eller upprepas diskursivt⁴⁴. Till och med feminism(er) kan förstås som diskurs(er) som har visat hur uppfattningar om genus och sexualitet skapas, och hjälpt ifrågasätta de praxis som normaliserar, normatiserar och kategoriserar dom som naturala, t.ex. antagandet av autonomiska och universala ”själv” som en privilegerad vit man⁴⁵.

Enligt Alessandra Tanesini är postmodernism en skeptisk syn, som har för avsikt att förkasta ”det gamla”. Postmodern feminism är inte enbart kritisk mot gamla vyer om hur vetenskap görs, utan också mot det förgångna i feministisk tänkande. Till exempel olikheter inom gruppen ”kvinnor” har ignorerats ofta i feministiska rörelsen och de har pratats om som en homogen grupp av vita medelklasskvinnor⁴⁶. Postmodernister vill förkasta dikotomier som subjekt/objekt eller rationel/irrationel, och anser att ingenting är svart-vitt⁴⁷. Makten anses som någonting mer komplex än bara institutionaliserad patriarkat; det anses bli till genom olika normeringsprocesser där *alla* deltar⁴⁸.

---

⁴⁴ Diamond & Quinby, 1988, 10

⁴⁵ Diamond & Quinby, 1988, 15

⁴⁶ Tanesini, 1999, 238

⁴⁷ Tanesini, 1999, 240

⁴⁸ Rosenberg, 2006, 127

6. Hur konstrueras diskurser

6.1. I medier

I media har debatten om tidelag kommit fram igen under sista åren både i Finland, Norge, Sverige och Danmark. T.ex. i en artikel i Svenska Dagbladet⁴⁹ som handlar om djurplågeri, konstaterar Lars Karlsand på Rikspolisstyrelsen att människor som utför djurplågeriet är ”Personer med avvikande beteende, oftast sjuka människor. Är det tal om tidelag så handlar det ju definitivt om störda personer.”

I denna artikeln jämförs djurplågeriet med tidelag som Karlsand anser ännu tydligare tecken om sinnesförvirring än att skära häst med kniven, vilket artikeln huvudsakligen handlar om. Människor som begår tidelag eller djurplågeri anses som avvikande från ”det normala”, och beteendet förklaras med psykiska störningar.

Svenska kvällstidningen Expressen skriver om tidelag den 14 september 2006 med rubriken ”De har sex med djur”, som handlar om danska djurbordeller. I artikeln presenteras grannlandet som olikt från ”vårt Sverige” i deras lagstiftning:

”Danmark har inte bara billigt öl och vin. Landet har även liberala djurskyddslagar, som innebär att sexuellt umgänge med djur är tillåtet – så länge djuret inte lider.”

Att ha sex med djur är lagligt i Danmark upprepas i artikeln flera gånger, men att samma djurskyddslag gäller även i Sverige nämns aldrig.

På förstasidan har man en oskarp bild på en häst och en man, som har huvudet förmörkats i stil av bilder som kriminella människor. Att ha sex med djur eller betala för det anses i artikeln som

---

⁴⁹Svenska Dagbladet, 11 juli 2006

nästan samma klandervärda handlingar, fast djurbordell presenteras som den mest extrema formen av handling:

”På vissa håll finns till och med speciella djurbordeller, där sexköpare kan tillfredsställa sina behov.”

Ofta i sexindustridiskurser anses sex som ett naturligt behov som man måste tillfredsställa genom att köpa sex om det inte finns ett annat sätt att göra det. Ändå presenteras detta ”behovet” att ha sex med djur som avvikande och någonting som händer under skumma omständigheter.

Foucault har beskrivit hur förståelse över ”det naturliga” och ”det morala” sexualitet har teoretiserats i västerländskt samhälle. Aristoteles till exempel anser att omåttligheten i njutningen orsakar omoraliska könsnjutningar; det naturliga skulle vara att endast tillfredsställa behovet, men de som begår i ”fel” njutningar eller tar ut mer nöje än ”de flesta människor” går till överdrift i njutningars kvantitet⁵⁰. Samma förklaringsmodell har kommit fram i 1900-talets förklaringsmodell för tidelag, när sexuellt umgänge med djur uppfattades som någonting antingen beroende av att personen i fråga hade tagit ut ”för mycket nöje”, t.ex. i form av masturbation, eller inte hade fått tillräckligt ”normalt” sexuellt umgänge, dvs. sexuellt umgänge mellan man och kvinna⁵¹.

Enligt artikeln hävdar ägarna av djur som säljs för sexuellt umgänge att ”*djuren är mycket erfarna och att de själva vill ha könsumgänge med människor*”. Här attackeras motståndet till handlingar genom att påstå att hästar själva njuter av att ha sex med människor, och på det sätt omvändes passiva offer-diskursen till del av diskursen, där ”prostituerade” anses vara lika mycket ansvariga till varför prostitution finns, en synpunkt som feminister, bl.a. Susan Brownmiller har kritiserat.

Könet på köpare eller hästägare avslöjas inte i artikeln, fast personen i bilden, som antagligen presenterar en (fiktiv) sexköpshandling, är en man och således associeras även sexköpare i texten lätt som män. Endast läkaren och djurrättskämpen Julie Fjeldborg som uttrycker sin motstånd mot dessa handlingar presenteras med sitt eget namn. I citeringen säger hon:

---

⁵⁰ Foucault, 1984, 44

⁵¹ Titta på s. 8

”Jag är skakad och överraskad. Det är både pervers och omoraliskt att människor tjänar pengar på djur på det här viset.”

Att den som motstår tidelag presenteras som en professionell specialist medan de som är inblandade i djurprostitutionen är anonyma, kan lättare leda läsarens sympati för ord av specialisten, som verkar vara känsligt upprörd trots sin professionalitet. Här grundas motståndet till tidelag med ”perversitet” och ”omoralitet”, dvs. det anses som någonting som avviker från sexuellt normala och också som någonting som påverkar allmänt moral i samhället på ett försämrande sätt.

Foucault anser att i vissa moraluppfattningar lägger tonvikt mer på lagen än till exempel i de uppfattningar som i stället framhäver självövning och subjektivering. I sådana uppfattningar är myndighetsinstanser som hävdar lagen viktiga för formulering av moralen. Som exempel av såna lagorienterade uppfattningar nämner Foucault botgöringssystemet på 1200-talet⁵². I artikelns representationssätt av djurbordeller i Danmark kan man tolka, att lagen anses i stor del vara orsaken till varför människor i Danmark begår denna ”omoraliska” handlingen, även om själva djurbordeller inte är lagliga i Danmark.

På underartikeln med rubriken *”Riksdagsmannen Jan Emanuel: Sex med djur måste förbjudas”* framför Jan Emanuel Johansson (s.) sin kamp för att förverkliga en sådan lag, som skulle förbjuda sexuellt umgänge med djur. Johansson berättar om sin kamp mot tidelagsbrottet trots att ha *”nästan blivit hånad”* och *”uppvaktad av ett nätverk för svenska zoofiler”*. Johansson anser att zoofiler använder samma argument som pedofiler i att försvara sig, eftersom de enligt honom argumenterar att endast oseriösa utövare skadar sina offer, medan enligt de själva har de ett ömsesidigt kärleksförhållande med djuret.

I slutet av artikeln citeras överklagaren Sven-Erik Alhem, som säger att det ska bedömas från fall till fall om *”sexövergrepp”* kan räknas som djurplågeri⁵³. Alhem undviker att uttrycka sin åsikt om saken, men kallar inte handling *”sex med djur”* som i artikelns rubrik, dvs. sexuell handling där båda ”partner” är mer eller mindre jämställda.

---

⁵² Foucault, 1984, 29

⁵³ Expressen, 14. september 2006

6.2. I danska lagen

Danska djurskyddslagen förändrades senast i juli 2007. Enligt första momentet ska djur ”behandlas försvarligt och beskyddas på ett bäst möjligt mot smärta, lidelse, ångest, ständigt men och väsentliga skador.”⁵⁴ Enligt § 2 ska djur behandlas med hänsyn till deras ”beteendemässiga och hälsomässiga behov i överensstämmelse med godkända praktik och vetenskapliga erfarenheter.”

Den som med överansträngandet, vanskötsel eller på annat sätt behandlar djur oförsvarligt straffas med böter eller fängelse upp till 1 år, och vid misshandelsfall upp till 1 år, vid upprepade fall upp till 2 år⁵⁵. Den som misshandlar djur eller behandlar djur på ett grovare sätt, kan förnekas rätten till att äga eller t.o.m. sysselsätta sig med djur⁵⁶.

Vad gäller försäljning av djur för sexuellt bruk säger lagen ingenting om direkt, men enligt § 17 i kapitel 3 förbjudes bruk av djur olika föreställningar och framvisningar, om djuret utsätts för väsentlig skada. I detta fall blir det också till domstolen att bestämma var gränsen går mellan väsentlig och skador av annan typ.

I denna lag anses människans övermakt till djur som någonting oundvikligt, men på samma sätt lyfts fram naturlighetsdiskursen, där djuren anses ha vissa behov, som borde kunna utföras även i omständigheterna som människan har skapat. Vanskötsel och oförsvarlig behandling är straffbart, men vad sådana behandlingar egentligen är lämnas öppet.

6.3. I dansk utredning för justitieministeriet av djuretiska rådet

Efter att Dansk Folkeparti hade i mars 2005 lämnat förslaget i Folketinget om förbjudet mot sexuellt umgänge med djur anmodade Justitsministeriet Dyreetiske Rådet att göra en utredning om människans sexuellt umgänge med djur, och ta reda på om det enligt rådet är befogat att det och djurpornografi skulle kriminaliseras⁵⁷.

---

⁵⁴ Dyreværnsloven, Kapitel 1, § 1

⁵⁵ Kapitel 8, § 28

⁵⁶ Kapitel 8, § 29

⁵⁷ Justitsministeriet, 2006, 5

Dyreeriske Rådet mellan år 2004-2007 bestog av 11 medlemmar, varav 6 var män och 5 kvinnor. Medlemmar var för det mesta specialister inom olika arbeten med djur, men också en småbrukare och en journalist var med⁵⁸.

Rådet nämner tre olika orsaker till varför det har nu blivit aktuellt att diskutera om ”strängare regulering” av sexuellt umgänge med djur. Dessa orsaker är att

- 1) Öppenhet och frihet vad gäller sexuella frågor har ökat, vilket ger anledning till motreaktioner
- 2) Djurens status har ändrat sig, t.ex. att mer ofta djur uppfattas som familjemedlemmar i stället för bruksdjur och det har hänt utveckling i djurskyddslagen
- 3) Det har kommit fram flera konkreta fall, där djur har blivit ”förulämpade med ett sexuellt motiv”

Enligt rådet är det svårt att säga någonting säkert om djurs reaktioner till att människan har ”*sexuellt umgänge med dem*”. Rådet talar ändå om ”*ett brett spektrum av aktiviteter*”, vilka kan t.ex. innebära ”*människor som lever i ett parhållandsliknande relation med djur*”, som typiskt är ett hund och därför kan sexuella aktiviteten inte anses skada djuret enligt rådet. Frågor om andra typ av sexuellt kontrol över djur anses inte beröra denna frågan, vad t.ex. gäller om kastrering, sterilisering eller inseminering av djur⁵⁹.

Att människan kan röra vid djurens sexuella organ och kontrollera deras sexuell beteende och till och med artificiellt inseminera dem är ingenting som skulle ifrågasättas i diskurser om var gränsen till människans makt över djur går. Med andra ord är det acceptabelt att röra vid djuret på ett sexuellt sätt, så länge som människan själv inte njuter av situationen på ett sexuellt sätt, eller handlingen utförs på omständigheter, som är kontrollerade av samhället och vilka har som syftet att kontrollera reproduktion av djur.

Djuretiska rådet anser inte att sexuellt förhållande mellan människan och djuren är omoralisk i sig, utan kontextualisering av handlingen framhävas starkt. Gränsen mellan människa och djur dras inte så starkt, utan djuren uppfattas nu till och med som familjemedlemmar, som människan kan ha ett parhållandeliknande relation till. I stället för att se människan som en

---

⁵⁸ Gruppen Dyrevelfærd, 2005

⁵⁹ Justitsministeriet, 2006, 6

motsats till natur uppfattas djur här delvis som någonting som korsar gränsen och kanske hör mer till gruppen ”människa”, om dessa dikotomier än finns längre.

Så länge som det handlar om ekonomisk vinst som skaffas med reproduktion av djur är det tillåtet att kontrollera djurens sexualitet och könsorgan. Rådet anser, att det kan finnas orsak att förbjuda sexuellt umgänge med djur ”på organiserat eller kommersiellt sätt, som t.ex. sex shows, uthyrning, bordeller eller produktion av pornografi”⁶⁰. Enligt utredningen kan bruk av djuret, när det finns ekonomiska intressen bakom det, orsaka en brist till respekt för djurens integritet. Djuretiska rådet ifrågasätter inte om orsaken till att producera och ha brukdjur inte är att man har ekonomiska intressen bakom sig eller vilken slags av integritet dessa djur egentligen har.

Rådet konkluderar, att det inte finns någon anledning till lagförändringen, för det handlar om ”privatpersoners sexuellt umgänge med deras egna djur”. Situationer då djuret tar skada har redan tagits hänsyn till i lagstiftningen, och att lagförändringen skulle vara mot respekt över ”andra människors sexuella preferenser och en sexuell minoritet”⁶¹. Fast i sexualpolitik är frågan överhuvudtaget om att kontrollera också den privata sfären, vill djuretiska rådet inte ta del i det privata i detta fallet. Tidelag får inte aktivt erkännande som accepterad form av sexuellt umgänge, men samtidigt uttrycker rådet att det accepterar, eller åtminstone vill inte se vad händer bakom stängda dörrar i privatpersoners hem. Tidelag hamnar i tystnadens och tiggandets diskurs.

I utredningen förklaras det varför människan har ”sexuellt umgänge med djur”. Delvis följer argumenten naturalitetsdiskursen, där man t.ex. beskriver hur det i historien kan hittas bevis att människan har haft ”sexuellt intresse för kontakt med djur”⁶², och hur ”sexuella minoriteter, som t.ex. homo- och transsexuella” har blivit mer accepterade⁶³. Utredningen idealiserar också situationen om djur i dagens samhälle. Djurens primära funktion som bruksdjur anses som någonting som för det mesta är redan historia, och djurens status som familjemedlemmar framhävs⁶⁴. Föreställningen om djuret i frågan handlar mer om keldjur än husdjur.

---

⁶⁰ Justitsministeriet, 2006, 6

⁶¹ Justitsministeriet, 2006, 6

⁶² Justitsministeriet, 2006, 8

⁶³ Justitsministeriet, 2006, 11

⁶⁴ Justitsministeriet, 2006, 11

Fast det i rapporten talas om rättigheter för sexuella minoriteter, uppfattas ”sexuellt umgänge med djur” ändå mer som ett beteende som orsakas av olika utomstående faktorer än som ett identitet. Zoofili anses som *”en känslomässig anslutning till djur, som innebär sexuell attraktion, och i vilket djuret kan vara aktiv sexualpartner”*⁶⁵, medan bestialitet skiljas från det som någonting människan bara söker sexuell tillfredställelse för sig själv.⁶⁶ Det nämns en nyare undersökning som visar, att tilldragandet för djur uppfyller kriterier för ”sexuell orientering”.

Det som verkar göra zoofili mer acceptabelt än bestialitet är att känslorna är med, och förhållandet till djuret uppfattas som en fast romantisk-sexualisk parförhållande. Som Rubin beskriver sker det idealiska och normala sexualiteten inom fasta förhållanden mellan två parter, och det ska inte vara kommersiellt⁶⁷. Fast Rubin pratar om förhållanden mellan människor, kan även zoofili speglas i denna teorin och anses, att zoofili som fyller kriterier för parförhållanden står högre i erotiska pyramiden än t.ex. bestialitet, som uppfattas som rent sexuellt.

Orsaken till varför en människa har sexuell umgänge med djur kan enligt rådet vara t.ex. behovet att utöva maktdemonstration, förberedelse till/ersättning av aktiviteter med en människa eller det *”kan vara en bland flera olika sexuella experimenter, som t.ex. sexuell umgänge med personer av eget kön”* och enligt utredningen *”sexuellt umgänge med djur ses som ett uttryck för en sexuell orientering och jämföras ofta med homosexualitet”*⁶⁸.

Även sammanhanget mellan pedofili och sexuell umgänge med djur⁶⁹ medges, och det förklaras med djurens roll som familjemedlemmar, och å andra sidan med ökande fokuset på djur- och barnporr⁷⁰. Kausalitetsdiskurs, dvs. att det ena sexuellt beteende skulle följa det andra kommer fram på ett sätt som påminner om förklaringar för tidelag i början av 1900-talet⁷¹, fast å andra sidan nya tolkningar skulle kategorisera zoofili med andra sexuella identiteter. Homosexualitet jämföras med zoofili, och ”umgänge med personer av eget kön” anses som någonting som man experimenterar och som avviker från ”det normala”,

---

⁶⁵ Justitsministeriet, 2006, 17

⁶⁶ Justitsministeriet, 2006, 18

⁶⁷ Rubin, 1993, 13

⁶⁸ Justitsministeriet, 2006, 17

⁶⁹ Sexuellt umgänge med djur nämns aldrig som ”zoofili”, även om det nämns här i sammanhanget till en annan parafili, pedofili

⁷⁰ Justitsministeriet, 2006, 12

⁷¹ Titta på s. 8

heterosexualitet. Homosexualitet står inte på toppen av erotikpyramiden med heterosexualitet, utan på lägre nivå – vid sidan av zoofilin.

6.4. I svenska lagen

I djurskyddslagen från 1988 inkluderas djur som är i fångenskap, husdjur och försöksdjur⁷². Enligt 2§ ska djur ”behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom”. Begreppet ”onödigt lidande” upprepas flera gånger i olika momenten, t.ex. i 13§ om slakt av djur och transporter av dem till slakt, då ska djur också ”skonas från onödigt obehag och lidande”.

Lagen om djurplågeriet förbjuder utsättandet av djur för lidandet när det görs ”*uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt, otillbörligen*”⁷³ Texten lämnar dock det för domstolen att avgöra var gränsen mellan ”*nödigt*” och ”*onödigt*” lidande går.

Om brott mot djurskyddslagen kan man dömas till böter eller fängelse i högst två år⁷⁴. Personen kan förbjudas att ha hand om djur för en viss tid eller tillsvidare. Djuret kan tas om hand av myndigheterna.

Enligt 4§ ska djuret hållas på ett sådant sätt att det ”ger den möjlighet att bete sig naturligt”. Djuren anses som en del av naturen, och att människan håller djuren som sin fånge för sina egna avsikter anses som en del av ”naturliga ordningen”. En annan fråga är i vilken mängd man kan tala om ”naturen” där det handlar om arter som har manipulerats och producerats med högsta möjliga produktivitet som syftet till någonting som skiljer sig märkvärdigt från det originella ”djuret” som levde utan människor i de områden vi kallar ”natur” som motsatt till ”kultur” eller ”stad”. Domination över djur anses som essentiell för förhållandet mellan djur och människa, i vilket människan har makt och naturen själv har ingen originativ makt⁷⁵.

Enligt poststrukturella teoretiker kommer vissa former av kunskap naturaliserad på kulturellt och historiskt specifika sätt. Till exempel vissa sexualiteten blir normaliserade i kulturen på

---

⁷² Djurskyddslagen, 1988, 1§

⁷³ Djurskyddslagen 1988, 16 kapitlet 13§

⁷⁴ Djurskyddslag, 1988, 36§

⁷⁵ Mellor, 1997, 114

det sätt att dom uppfattas som naturella, ahistoriska och universella⁷⁶. Förhållandet mellan man och kvinna kan anses som naturligt, och denna naturliga ordningen kan användas som bakgrund och berättigande till underordnandet av kvinnor, eller könsspecificerade sätt att bete sig.

6.5. I svenska djurskyddsmyndighetens rapport

På uppdrag av regeringar gjorde svenska djurskyddsmyndigheter en utredning om i vilken omfattning människor använder djur för sexuellt umgänge. Rapporten publicerades 2005, och i styrelsen tillhörde nio medlemmar. Myndigheten lades ner 2007⁷⁷. Endast namnet Katarina Andersson, enhetschef för lantbruksdjurenheten nämns i rapporten.

Informationen har myndigheten fått av kommuner, länsstyrelsen, veterinärer och kvinnojourer⁷⁸. Eftersom det är omöjligt att veta i vilken omfattning människor använder djur för sex grundar sig siffrorna i rapporten i de fall som har kommit till vetandet av myndigheterna eller veterinärer, och därför kan det antas att det i flesta eller alla av dessa fall är frågan om djurplågeri, som har orsakat skador på djuret. Myndigheten har hittat 209 fall om rapporterade utnyttjande av djur, men endast tre fällande domar⁷⁹.

Enligt djurskyddsmyndigheten ”är det sannolikt att djuret upplever obehag eller utsätts för psykiskt lidande också i fall av sexuellt utnyttjande där inga fysiska skador kan påvisas”⁸⁰. I rapporten beskrivs sexuellt umgänge mellan djur och människa alltid som ”utnyttjande” eller ”användning av djur i sexuella sammanhang”.

Det kommer tydligt fram i texten vilken uppfattning om kriminaliseringen myndigheten har. Att det inte finns något straffstadgande för sexuellt umgänge med djur upprepas vid flera tillfällen, och från historien lyfts fram det att tidigare detta handlingen var straffbart. Det

---

⁷⁶ Sullivan, 2003, 39

⁷⁷ Vetenskapsrådet, 2007-09-11

⁷⁸ Djurskyddsmyndigheten, 2005, 1

⁷⁹ Djurskyddsmyndigheten, 2005, 2

⁸⁰ Djurskyddsmyndigheten, 2005, 2

påminnas även att i Storbritannien och Kanada är tidelag kriminaliserat⁸¹. Djuren anses vara särskilt skyddsvara *eftersom* djur befinner sig i en beroendeställning till människan.

I rapporten definieras zoofili som ”*en sexuell avvikelse som kännetecknas av ett tvångsmässigt behov av sexuellt umgänge med djur, oftast husdjur eller sällskapsdjur*”. Zoofili beskrivs som en psykopatologisk kategori som kommer fram som avvikande beteende.

Enligt djurskyddsmyndigheten är sexuellt våld mot djur väldigt könsspecificerat. Det uppfattas som någonting som huvudsakligen män gör mot kvinnor, barn och djur, t.ex. enligt forskningen av sociologen Carin Holmberg. Våldet mot kvinnan och djuret kan förekomma i samma situationer, eller dem kan till och med utsättas för våldet samtidigt t.ex. genom att tvinga kvinnan till sexuella handlingar med djuret⁸². I djurpornografin verkar det vara vanligare att kvinnor har sexuellt umgänge med djur⁸³. Ändå visar en sammanställning av handlingar som har orsakat skador till djuret att i fem av fallen har en kvinna haft sexuellt umgänge med ett djur, i alla fallen med en hund, medan i åtta av fallen är personen i fråga en man. I två fall har en hund användts för att utöva sexuellt våld mot kvinnan⁸⁴. Några generaliseringar om genus av den som utöver våld mot djur kan inte göras på grund av dessa siffror, men de stöder inte uppfattningen om att endast män skulle utöva tidelag, som materialet i Rydströms avhandling visade.

Enligt djurskyddsmyndighetens rapport är accepterandet av sexuellt umgänge med djur ett hot mot djurskydd, och zoofili anses vara en psykisk störning. Myndighetens syn på sexuell våld stöder de ekofeministiska syner, som anser att männen utöver makt över natur och kvinnor, och kvinnor är ”moral gender”, som tar större ansvar för sexuell moralitet, eller är inte ansvariga för sexualiserat våld, utan alltid dess offer⁸⁵.

6.6. Av Miljöpartiet de Gröna

---

⁸¹ Djurskyddsmyndigheten, 2005, 3

⁸² Djurskyddsmyndigheten, 4,2005

⁸³ Djurskyddsmyndigheten, 7, 2005

⁸⁴ Djurskyddsmyndigheten, 10-17, 2005

⁸⁵ Mies, 1993, 147

Ett av de som i allmänheten har framstått för förbudet mot tidelag är Miljöpartiet de Gröna. I partiets motion föreslås att tidelag ska förbjudas och kriminaliseras. Motions skrivare Jessica Petterson anser som en stor brist att det ” *inte finns något förbud mot sexuella övergrepp mot djur*”. Argumenten för detta är att var 20:e hund eller katt som kommer till veterinären har skador som har orsakats av sexuella övergrepp⁸⁶. Även psykiska skador, t.ex. att djuret blir tillbakadraget kan förekomma. Petterson skriver också, att i Danmark det finns djurbordeller för utnyttjandet av djur och anser att det är möjligt att detta fenomenet också kommer till Sverige en dag⁸⁷.

Petterson uppfattar alla sexuella handlingar mellan människa och djur som ”sexuella övergrepp mot djur”. Lidandet av djuren anses som konsekvens av att tillåta dessa handlingar, och kriminalisering anses vara lösning mot det. Tidelag uppfattas som ett steg i skalan, där att utnyttja djur i sexbordeller automatiskt följer acceptandet av tidelag, eller med Pettersons ord ”*sexuellt övergripa mot djur*”.

I en interpellation⁸⁸ av Helena Leander (mp) till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c) ställde Leander frågan om vilka åtgärder ministern avser avta för att ”*djur inte ska behöva utsättas för sexuella övergrepp*”. Leander argumenterade detta med att djuren inte väljer att ha sex med människor frivilligt ”*även om det aldrig går att bevisa hur de upplever situationen*”. Hon tillägger att djur inte har gett sitt samtycke i dessa sexuella handlingar, och att saken ”*handlar om försvarslösa djur som inte har någon möjlighet att säga nej*”. Ändå säger hon att det är alltid ”*grannlaga uppgift*” att bevisa hur någon känner, och argumenterar att all sexuellt umgänge med djur borde förbjudas för att göra saken enklare.

Erlandsson svarar att det ”*inte finns någon samhällelig acceptans för sexuella handlingar mellan människa och djur*” men framhäver att det redan finns skydd mot sexuella handlingar som orsakar lidande för djuret. Han tillägger att djur ”*inte kan samtycka till sexuella handlingar på det vis som man normalt kanske menar med ett samtycke*”. Erlandsson syftar till djurskyddsmyndighetens rapport som visar att i vissa fall är det tveksamt om djuren lider, t.ex. när en människa har berört ett djurs könsorgan med handen.

---

⁸⁶ Enligt motionen har statistiken tagits från en brittisk undersökning, men undersökningens namn nämns inte

⁸⁷ Petterson, 2007

⁸⁸ Sveriges Riksdag, Interpellation 2006/07:322

Både Erlandsson och Leander uttrycker att de inte accepterar sexuella handlingar mellan djur och människa. Leander anser att det är klart att djur inte vill ha sex med människan och använder begreppet ”*sexuellt övergrepp*”. Å andra sidan framhäver hon att man aldrig kan veta vad djuren egentligen tycker, för djuren kan inte säga nej. Argumentet för kriminaliseringen av tidelag är att ”*göra saken enklare*”.

Erlandsson dömer all zoofiliska handlingar, men samtidigt anser han att det är osannolikt att djuren skulle kunna lida, om människan masturberar henne/honom. Argumenten för att låta lagen bli är att orsaka lidande för djuret redan är förbjudet, och att djuren möjligtvis inte lider i alla sexuella handlingar med människan. Varför just sexuell kontakt som utförs med *handen* skulle vara speciellt njutbart för djuren grundar Erlandsson inte.

I denna diskurs anses djur mer som ett passivt offer för människans sexuella våld. Uppfattningar om sexuell njutning för djur mellan Erlandsson och Leander verkar ändå vara olika, för Leander anser att djuren knappast väljer frivilligt att ha sex med människan, medan Erlandsson av någon anledning anser att sexuell kontakt med handen inte kan orsaka lidande. Sexuellt umgänge med djur uppfattas inte att ha någonting att göra med sexuell identitet, utan en våldsam handling som man ska kontrollera med lagliga åtgärder, fast att dra gränsen mellan den ena och den andra handlingen orsakar skillnader i åsikter.

6.7. I forumet Nordisk Zoofil Forum

Nordisk Zoofil Forum är ett svenskt- och danskspråkigt diskussionsforum på internet, som presenterar sig som forum för zoofiler och alla som är intresserade av zoofili eller allt kring det. Texterna som jag har analyserat har skrivits mellan maj 2006 december 2007, och därför kan de betraktas som aktuella synpunkter om nordisk zoofili i slutet av 2000-talet, dock inte med generaliserande syften.

Syftet på forumet är att där kan det diskuteras om essensen av zoofili, men också att fungera som mötesplats för zoofiler ”*där de kan träffa personer med samma läggning*”. Enligt administrationen är frågorna under debatten t.ex. om det är tänkbart ”*att man som zoofil någon gång i framtiden kommer att kunna tala öppet om sin läggning och kärlek till sin*

partner”, och om djur känner *”sexuell njutning och kan de i så fall uppleva denna njutning med en mänsklig partner likaväl som med en av sin egen art”*⁸⁹.

Fast syftet anses vara att diskutera från början vad zoofili egentligen är, visar en presentation av forumet att antagandet är, att i zoofili frågan är om en sexuell läggning, och det talas om sexuell kontakt *mellan* människa och djur. Förhållandet mellan människa och djur anses som en partnerskap, som är inte nödvändigtvis endast sexuell utan det talas även om människans *”kärlek till sin partner”*.

Under rubriken *” Zoofili kort beskrevet”* diskuterar några medlemmar på forumet om definition av zoofili. Signaturen *”Svansfall”* beskriver det som *”känslomässig och sexuell attraktion till djur som man har en personlig relation till”*, medan *”Jentzi”* ger lite längre definition för ordet. Han/hon anser zoofil som någon som är attraherad av djur, och som *” ser djuret som en person”*. Enligt *”Jentzi”* vill en zoofil inte ha en mänsklig partner, *” lika lite som en hetero eller homosexuell person kan tänka sig att ha en partner som inte motsvarar deras attraktionssfär.”* Skillnaden till bestialist anser han/hon att vara att bestialist ser djuret endast som en objekt för tillfredställelse, medan zoofil är mer intresserad i djurets *” väl och ve och dess person”*⁹⁰.

I alla definitioner beskrivs zoofili som en sexuell identitet, och den till och med jämföras med hetero- och homosexualiteter, eller räknas som en sexualitetskategori utanför dem. Vissa människor på forumet anser att zoofili utesluter intressen för människor, zoofil är *varken* homosexuell *eller* homosexuell i sig, medan andra anser att zoofil kan också vara sexuellt intresserad av människor. Att zoofiler inte skadar djur framhävas i flera tillfällen. *”Zetaman”* skriver också att *” En konsentuell zoofil förstår när ett djur inte är intresserad av sexuell kontakt”* och att zoofiler inte är mer pedofiler än icke-zoofiler.

Zoofili anses som en identitet, och som en möjlig framtidsvision anses att i framtiden skulle zoofili t.o.m. uppfattas som jämförd med andra kategorier för sexuella identitet. Homo- och heterosexuallitet sätts inte i hierarkiska kategorier med varandra, och zoofili kan antingen tillhöra dem eller stå som en ytterligare identitetskategori. Kärlek och sexuella rättigheter är begrepp som lyftas fram i forumet.

---

⁸⁹ Nordiskt Zoofilforum Topic: Regler, April 11, 2007, 09:25:12 PM

⁹⁰ Nordiskt Zoofil Forum, Topic: Zoofili kort beskrevet Apr 3rd, 2007, 9:00pm

7. Avslutning

Uppfattningen om zoofili och sexuella handlingar med/mot djur har inte fått en stabil ställning i nordiska samhällen. Diskurser mellan Sverige och Danmark varierar i stort sätt, och till och med åsikter inom samma myndighet varierar om hur man borde förhålla sig i dessa handlingar, om de borde accepteras som jämställda med andra sexuella handlingar, utesluta dem från diskursen eller kriminalisera dem.

I den danska kriminaliseringsdebatten uppfattas zoofili mer ofta som en sexuell identitetskategori, och för att garantera jämställdhet för människor i olika identitetskategorier överges föreslaget om kriminalisering av allt sexuellt umgänge mellan djur och människor. Enligt sexualidentitetsdiskursen är zoofiler en sexuell minoritet, som ännu saknar jämställdhet med andra sexualidentiteter. Denna diskurs förekommer tillsammans med kärleksdiskursen, enligt vilken zoofilen är kär i djuret och kan leva i ett förhållande med honom/henne.

Genom identitetskategorisering kan det som avviker från normen förklaras som någonting beroende av sociala och politiska maktförhållanden, i stället för internalisera känslan av underlägsenhet, dvs. att se den som någonting som kommer inifrån. Identitet kan användas båda som en negativ klassifikation, men också som en positiv referensram för att se ”det avvikande” som någonting som har en delad identitet (med några andra)⁹¹.

Ändå anses zoofili som någonting lite avvikande, som inte ska ha samma status som heterosexualitet. I svensk kriminaliseringsdiskussion anses djur i stället mer som en offer som är utsatt för sexuellt våld, typiskt av en manlig person, som har psykiska störningar. Eftersom det finns skillnader i synsätt om var gränsen mellan lidande och njutning för djuret går fattas beslutet om lagförändring inte tillsvidare.

---

⁹¹ Cranny-Francis et al., 2003, 33

Sexualiteten förklaras ofta även med en naturalitetsdiskurs, enligt vilken att söka sexuellt tillfredställelse är ett biologiskt behov, och om det är starkt kan man inte alltid nödvändigtvis kontrollera det. Enligt naturalitetsdiskurssen anses sexualitet som någonting som kommer från naturen, och könsroller samt den sexuella ordningen anses som någonting naturligt⁹². Zoofilin kan anses som någonting som antingen förstärker denna synen, till exempel genom att förklara den genom djurens naturlig sexuell vilja, eller att förklara att djur och människa inte avviker mycket från varandra i biologin. Zoofili kan också anses som någonting som avviker från ”det naturala” och ”det normala”, till exempel genom att förklara att det är onaturligt för en människa att ha sex med djur.

Njutning är ett tema som kommer fram både i motstående och försvarande argumenter om sexuellt umgänge med djur. De som motstår handlingen anser att djuren inte kan njuta av sexuellt umgänge med människan, vilket gör handlingen oacceptabel. De som försvarar handlingen anser att de skulle aldrig ha umgänget med djuret, om han/hon inte njöt av det.

I båda lagtexterna anses människans makt över djur som någonting naturligt, och djur och människan anses som motsatser till varandra i denna ”naturens dikotomi”. Enligt dem har den som äger djuret rätt att göra djuret vad han/hon vill, så länge som man inte bryter mot lagen, därför att människan har rätt att ha makt över djuret och äga det.

Att kräva kriminalisering av tidelag/sexuella handlingar mot djur kan grundas genom att anse dem som ”oetiska”. Sexuella brott kan även anses som hierarkiska påföljd av varandra; enligt denna synen att begå en brott leder lättare till en annan, t.ex. att tillåta tidelagen kan leda till flera djurplågerifall, eller pedofili och zoofili kan följas av varandra⁹³.

Antagandet om att den som begår sexuellt umgänge med djur är en man kommer fram särskilt mycket i diskurser som argumenterar mot tidelag. Det finns dock fall där kvinnor har begått i djurplågeriet och någonting säkert om sexuellt umgänge med djur som en könsspecifierad handling kan inte sägas, i stället påverkar median representera zoofiler och speciellt våldsutövare undantagslöst som män. På det sätt förstärkar denna diskursen könsstereotyper och uppfattningar om ett kön mer sexuell och/eller mer våldsam än ”det andra”. Föreställningar om tidelag påverkar i stort sätt i vilka frågor man börjar ställa, och på det sätt i

---

⁹² Cranny-Francis et al. 2003, 8

⁹³ Titta på kapitlet 3

vilka svar man får, på samma sätt som kvinnor i historien uteslöts från tidelagstiftningen, för att tidelag ville eller kunde endast ses som en handling vilken endast män kan utföra.

8. Referenser

8.1. Material

Danska lagen; Bekendtgørelse af dyreværnsloven jf. lovbekendtgørelse,
http://www.dansksvineproduktion.dk/Infosvin%20kilder/lov_bek/1343.html?id=185ad2fb-6fb5-4938-aed9-973fe3975c49&templateuid=08004d2f-0f3b-47d9-a674-8785310e6190,
2007-06-06

Djurskyddsmyndigheten (Katarina Andersson): Regeringsuppdrag att utreda frågor om sexuell utnyttjande av djur.
http://dsmweb.sjv.se/Documents/Rapporter/rapporter_2005/sexuelltutnyttjande_050430.pdf,
2005

Expressen, 2006-09-14

Justitsministeriet Danmark, Udtalelse om menneskers seksuelle omgang med dyr,
http://www.justitsministeriet.dk/fileadmin/downloads/Dyreværnsraad/Udtalelser_og_tilhoeren_de_pressemeddelelser/Udtalelse_om_menneskers_seksuelle_omgang_med_dyr_november_2006_.pdf, 2006-10

Nordisk zoofili Forum <http://exuberance.web.surftown.se/NZF/index.php>

Pettersson, Jessica – Mp i Mark, Förbud tidelag (sex med djur),
http://mp.se/templates/Mct_78.aspx?avdnr=12313&number=131861, 2007-01-12

Svenska Dagbladet: Alexandra Hernadi - Djurplågeri vanligast på sommaren, 2006-07-11

Svenska lagen, <http://lagen.nu/1988:534>, 1988-06-02

Svenska Lagen, <http://lagen.nu/1962:700#K6P1> , 1962-12-21

Svenska Lagen, <http://lagen.nu/1962:700#K3P1>, 1962-12-21

Sveriges Riksdag, Interpellation 2006/07:322,
http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=63&dok_id=GU10322&rm=2006/07&bet=322, 2006-02-16

8.2. Litteratur

Armstrong, Susan & Richard George Botzler (edit.) - The Animal Ethics Reader. 2003. Routledge

Bell, Vikki – Interrogating Incest. Feminism, Foucault and the Law. 1993. Routledge. London & New York

Brownmiller, Susan – Against Our Will: Men, Women and Rape. 1975. Ballantine Books

Collard, Andrée (with Contrucci, Joyce) – Rape of the Wild. 1988. The Women's Press

Cranny-Francis, Anne; Waring, Wendy; Stavrapoulos, Pam; Kirkby, Joan: Gender Studies – Terms and Debates. 2003. Palgrave Macmillan

Diamond, Irene & Quinby, Lee – Feminism & Foucault. Reflections on Resistance. 1988. Northeastern University Press

Eadie, JO (edit.) – Sexuality. The Essential Glossary. 2004. Oxford University Press

Elman, R. Amy – Sexual Subordination and State Intervention. Comparing Sweden and the United States. 1996. Berghahn Books, Providence/ Oxford

Foucault, Michel – Sexualitetens historia band II. Njutningarnas bruk. 2002. Daidalos

Letherby, Gayle: Feminist Research in Theory and Practice. 2003. Open University Press, Buckingham/Philadelphia

Mellor, Mary – Feminism & Ecology. 1997. Polity Press

Mies, Maria & Shiva, Vandana – Ecofeminism. 1994. Zed Books. London & New Jersey

Odem, Mary & Clay-Warner, Jody – Confronting Rape and Sexual Assault. 1998. Rowman & Littlefield

Rosenberg, Tiina - L-ordet. Vart tog alla lesbiska vägen? 2006. Normal förlag

Rubin, Gayle S.: Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality. 1984. Publicerad i Abelove, Bakale, Halpern (edit.) – The Lesbian and Gay Studies Reader. 1993. London: Routledge

Rydström, Jens – Sinners and Citizens. Bestiality and Homosexuality in Sweden 1880-1950. 2001. Akademityck

Salleh, Ariel – Ecofeminism as Politics. Nature, Marx and the Postmodern. 1997. Zed Books Ltd. London & New York

Sullivan, Nikki – A Critical Introduction to Queer Theory. 2003. Edinburgh: Edinburgh University Press

Tanesini, Alessandra – An Introduction to Feminist Epistemologies, 1999. Blackwell Publishers Ltd

Warren, Karen J. – Ecological Feminism. 1994. Routledge. London & New York

8.3. Internetkällor

Gruppen för Dyrevelfærd, <http://www.dyrevelfaerd.dk/dyreetiskraad.shtml>, 2005-03

Vetenskapsrådet,

<http://www.vr.se/huvudmeny/pressochnyheter/nyhetsbrev/nyhetsbrev/medicin/m/nyhetsbrevmedicinnr62007.5.7f6a5a81114e0f551048000400.html>, 2007-09-11